

не збрехав, але поділився лиш «ймовірною» правдою, то одна з причин результируючої неправди може критися у бракові професіональних здатностей, але головна причина – у відсутності моральної позиції.

Сьогодні випадки моральних викривлень у великих інститутах сигналізують про нові виклики. Як розцінювати усю сукупність сучасних випадків неправдивості у журналістів, безідейності у гуманітаріїв, меркантильності у політиків? Все це питання конкретно-суспільного плану. Десь хороша журналістика тримається на міцних основах, десь вона починає свою успішну історію, десь у ній з'являються руйнівні дірки, десь вона гине, десь її немає взагалі. Кожна людина стоїть один на один із собою у питанні моралі. І соціальна реальність західного світу дає людям достатню основу для правдивої журналістики, творчої філософії, справедливої політики.

Отож слово «пост-правда» щось говорить нам про його авторів і носіїв: вони нездатні прояснювати соціальну дійсність, але їм вдається її заплутувати. Західні суспільства не живуть у стані домінуючої неправди політики й журналістики. Так, існують серйозні фактори ризику, такі як глобалізація та ідеологізація цих сфер. Однак ці фактори докорінно не руйнують професійного етосу цих сфер, тобто усіх тих настанов і знань, які реалізують правду, благоустрій і відповідальність у суспільному житті. Окремі загострення можна пояснити вічною проблемою викривлення моралі у частини професійно відповідальних людей, а також в результаті втратою у них спеціалізованого професіоналізму. Головним викликом для нас є ми самі. Моральний розум у журналіста чи політика не дасть їм змоги за будь-яких обставин породжувати правду і приймати справедливі рішення. Але він дасть їм змогу не породжувати фейкові новини, не вести лицемірну гру.

Список літератури

1. Харарі Ю. 21 урок для 21 століття / Ю. Харарі. – К.: Форс Україна, 2018. - 416 с.
2. Шолль С., фон Егерт К. Чи існує постправда: дискусія про реальні і надумані загрози для медіа / С. Шолль, К. фон Егерт // MediaLab Online. – 2017. – 7 червня. – доступно на <http://medialab.online/news/chy-isnuye-postpravda-dy-skusiya-pro-real-ni-i-nadumani-zagrozy-dlya-media/>

О ЗНАЧЕНИИ ПОДТЕКСТА В КУЛЬТУРОЛОГИИ

Дышкант Т. Н.

Национальный технический университет «ХПИ», Харьков

Культурология достаточно молодая гуманитарная наука рассматривающая генезис, структуру, сущность и содержание культуры. Гуманитарные науки – группа дисциплин, изучающая различные аспекты человеческого бытия. Особенностью гуманитарного познания является то,

что здесь рассматривают нечто уникальное, неповторимое, связанное с понятием личности. Своеобразие предмета исследования задает и определенную познавательную ориентацию, состоящую в отличительном от естественных и социальных наук отношении к факту. Любой феномен мира человека – это не просто «голый факт». Нельзя квантифицировать поток жизни человека в простую сумму событий, не потеряв при этом нечто сущностное, животрепещущее. Под фактом в культурологии подразумевают понятие «текст» в его расширенном значении, включающем иконографические, вещные, деятельностные знаковые системы. Культурный факт может оказаться «вещью в себе», если рассматривать его «вырванным» из культурного поля, которое его породило. Культурное поле – это совокупность верований, скрытые мотивы, направляющие действие, обычаи, традиции. Все это создает подтекст, связанный со скрытыми, формально непредставленными в тексте значениями.

Рассмотрим необходимость выявления подтекста на диахронном анализе в европейской культуре такой культурной формы как отношение к смерти врага.

В древнейшем из сохранившихся памятников древнегреческой литературы «Илиаде» в повествование о десятилетней осаде Трои греческими племенами вплетены описания нравов, обычаев, верований. К одному из таких описаний относится обращение Ахилла с телом поверженного им троянского царевича Гектора. Перед поединком, отвергая предложение Гектора не бесчестить тело павшего, Ахилл заявляет: «Не предлагай мне договора, ненавистный враг! Как невозможен договор между львом и людьми или между волками и овцами, так невозможен он и между нами» [1, с. 335]. После победы в поединке Ахилл подвергает поруганию тело сокрушенного им противника при полном одобрении соплеменников: «Созвал Ахилл всех греков. Дивились они огромному росту и красоте распростертого на земле Гектора. Каждый из подходивших пронзал Гектора копьем...Проколов на ногах Гектора сухожилия, продел Ахилл крепкий ремень сквозь них и привязал тело Гектора к колеснице. Вскочил он на нее, высоко подняв доспехи, снятые с Гектора, и погнал коней по полю» [1, с. 337].

Совсем иную ситуацию наблюдаем по прошествии многих веков во Франции, во времена великой революции. После казни Шарлотты Корде, убившей «друга народа» Марата, палач Сансон поднял за волосы отрубленную голову и нанес пощёчину [2]. Несмотря на то, что семь поколений семейства Сансонов на протяжении двухсот лет честно трудились на эшафоте, Шарль Анри Сансон был отстранен от должности с формулировкой «наказывай, но не унижай».

Невозможно понять, с чем связано такое диаметрально противоположное отношение к телу убитого врага без рассмотрения культурно-исторического подтекста. Если учитывать, что «Илиада» изображает архаическое патриархальное общество с предельно четким

разграниченням на «своєї-чужої», стає понятним таке відношення Ахілла до тіла Гектора. Традиційно образ ворога тут включає перебільшено негативне вміст. Крім цього на даній стадії суцільних відносин, суворо кажучи, не існують поняття злочину і покарання, що виключало б особисте відношення до покажуваного. «Закон карає, але не мстить» – принцип, відносимий до осуду дій палача Сансона.

В описанні казні Шарлотти Корде з урахуванням широкого поля підтексту, бачимо прагнення подолати образ «чужого» пов'язаний з народженням громадянського суцільства і замінити цей культурно значимий негативно заряджений фактор образом «другого». В результаті покажуваного отримує також статус суб'єкта, володіючого правом на безумовне гідність особистості, в чому відмовлено протидіючому в архаїчному суцільстві, описуваному Гомером.

Значення підтексту для культурології складно переоцінити. Широкий аналіз культурного поля, в-перших, спрощує застосування компаративістського методу, а, в-других, збільшує ступінь надійності культурологічного пізнання, подібно тому, як збільшення кількості експериментів підвищує надійність результату в естествознавстві.

Література

1. Кун Н.А. Легенди і міфи давньої Греції / Н.А. Кун – Москва : «Просвіщення», 1975. – 463 с.
2. Бачинин В.А.. Філософія права і злочину / В.А. Бачинин - Харків: Фоліо, 1999. - 607с.

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ: ДІАЛЕКТИЧНИЙ ПІДХІД

Жеребятнікова І. В.

*Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, Харків*

Філософська рефлексія феномену конфлікту як об'єктивної реальності та специфічного суцільного екзистенціалу, питання вивчення різного роду конфліктів як в онтологічному, так і в діалектичному контекстах, аналіз їхнього походження, розгортання, регулювання та вирішення постає не тільки актуальною, але й своєчасною і важливою проблемою.

Соціальний конфлікт, разом із згодою і стабільністю, – це притаманна суцільству універсальна форма регулювання взаємовідносин, що обумовлюється необхідністю у відстоюванні індивідами або соціальними групами своїх корінних інтересів. Уявлення про конфлікт як соціальний феномен бере свій початок у філософії через постановку питання про співвідношення